

Verlag van de werkzaamheden 2014

Raad voor Toezicht NBA

NBA

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Raad voor Toezicht	5
1.1 Het regelgevend kader voor de werkzaamheden	5
1.2 Samenstelling Raad	5
1.3 Doelstellingen, toetsingskader, werkwijze en toetsersbestand	5
1.4 Ondersteuning werkzaamheden	6
2. Toetsingsresultaten	8
2.1 Vrijstellingenbeleid en verleende tijdelijke vrijstellingen	8
2.2 Toetsingsaantallen en resultaten	8
2.2.1 Aantallen reguliere kwaliteitstoetsingen	9
2.2.2 Aantallen hertoetsingen	9
2.2.3 Eindoordelen kwaliteitstoetsingen en hertoetsingen	9
2.2.4 Resultaten toetsingen geaccrediteerde organisaties	10
2.2.5 Samenwerking AFM en resultaten wettelijke controledomein	11
2.2.6 Conclusies resultaten toetsingen	14
2.2.7 Kwalitatieve bevindingen en belangrijkste tekortkomingen	15
2.3 Behandelde verbeterplannen	16
2.4 Bezwaar- en beroepsprocedures	16
2.5 Tuchtrectprocedures en hoger beroepsprocedures CBb	18
3. Overige activiteiten	20
3.1 Monitoring 2014	20
3.2 Training toetsers	20
3.3 Accreditaties en samenwerking	21
3.4 Werkgroep Instrumentarium	21
3.5 Overleg met bestuur NBA	21
3.6 Evaluaties toetsingen 2014	22
3.7 Tarieven	22
3.8 Bijdrage aan kernproject Lerend vermogen	22
3.9 Incidentenonderzoeken	23
4. Samenvatting en conclusies	24

Inleiding

Binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) wordt het toezicht op de kwaliteit van de beroepsuitoefening uitgeoefend door de Raad voor Toezicht. De Raad streeft naar effectief toezicht door periodiek en risicogericht onderzoek en draagt zo bij aan het bevorderen van het maatschappelijk vertrouwen in accountants.

De Raad bewaakt en bevordert, onder meer door middel van periodieke (risicogerichte) kwaliteitstoetsingen evenals hertoetsingen en nadere onderzoeken, de vereiste kwaliteit van de beroepsuitoefening van accountants. Daarbij wordt zoveel mogelijk samenwerking nagestreefd met te accrediteren partijen om waar mogelijk dubbele toetsingen te voorkomen.

Door het uitwisselen van toetsingsresultaten, bevindingen en onderzoeken, alsmede de uitspraken van de op advies van de Raad geïnitieerde procedures bij de tuchtrechter, draagt de Raad tevens bij aan het lerend vermogen van de beroepsgroep.

Op grond van artikel 9 van de Verordening op de Raad voor Toezicht heeft de Raad ook dit jaar een openbaar verslag uitgebracht omtrent zijn werkzaamheden in 2014

1 | Raad voor Toezicht

1.1 Het regelgevend kader voor de werkzaamheden

Het regelgevend kader voor de werkzaamheden van de Raad voor Toezicht vloeit rechtstreeks voort uit wettelijke bepalingen (artikel 3 van de Wet op het accountantsberoep) en is vastgelegd in verordeningen. De Raad voor Toezicht verricht zijn werkzaamheden, op basis van mandaat, volmacht en machtiging, namens het bestuur van de NBA. De Raad oefent op basis daarvan bevoegdheden uit die zijn opgenomen in de Verordening op de Raad voor Toezicht en de Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen (in werking getreden per 1 januari 2014).

1.2 Samenstelling Raad

De samenstelling van de Raad voor Toezicht was in de periode 1 januari tot en met 31 december 2014 als volgt:

- mr. N. Schaar (voorzitter), senior raadsheer bij het Gerechtshof te Den Haag;
- mr. M.J.C. Koens (plaatsvervangend voorzitter), senior raadsheer bij het Gerechtshof te Den Bosch;
- mevr. drs. T.L. Enting-Beijering RA (lid), overheidsaccountant;
- L.A.E.M. van Dun AA (lid), openbaar accountant;
- A. van der Meer AA (lid), openbaar accountant;
- O. Opzitter RA (lid), openbaar accountant;
- J.A.M. Stael RA (lid)*, tot 1 juli 2013 openbaar accountant.

De heer G.J.A.H. van der Wielen AA (openbaar accountant) heeft in 2014 de Raad bijgestaan als vaktechnisch adviseur.

1.3 Doelstellingen, toetsingskader, werkwijze en toetsersbestand

De taken van de Raad voor Toezicht bestaan voor het belangrijkste deel uit het onafhankelijk uitvoeren van periodieke (risicogerichte) kwaliteitstoetsingen, hertoetsingen en nadere onderzoeken. Voorts het, naar aanleiding van de uitkomsten, zo nodig adviseren van het bestuur van de NBA tot het instellen van tuchtklachten die moeten leiden tot tuchtrechtelijke maatregelen; in ieder geval tot gegrondverklaring van de klacht.

Ook kan de Raad een themaonderzoek uitvoeren. De Raad heeft in 2014 geen aanleiding gezien een dergelijk themaonderzoek uit te voeren.

* vanaf februari 2014

De Raad kan, in opdracht van het NBA-bestuur, eveneens een incidentenonderzoek (doen) uitvoeren, indien sprake is van een redelijk vermoeden van niet-naleving van de voor accountants geldende beroepsnormen. De Raad heeft in 2014 twee incidentenonderzoeken afgerond.

Door het periodiek (risicogericht) beoordelen van opzet, bestaan en werking van de interne stelsels van kwaliteitsbeheersing oefent de Raad aldus toezicht uit op de accountantspraktijken en accountantsafdelingen ter bewaking en bevordering van de vereiste kwaliteit van de dienstverlening door AA's en RA's. De Raad streeft ernaar hiermede bij te dragen aan het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer in de werkzaamheden van accountants.

De kwaliteitstoetsingen van de Raad zijn erop gericht om vast te stellen of het stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantspraktijk dan wel accountantsafdeling voldoet aan de normen die voor de beroepsuitoefening worden gesteld. Tot deze normen voor de beroepsuitoefening worden gerekend wet- en regelgeving, jurisprudentie, de van toepassing zijnde verordeningen en daarop gebaseerde nadere voorschriften en overige regelgeving.

Een toetsing behelst het vergelijken van de overgelegde documentatie en de voor toetsing geselecteerde dossiers met de door de beroepsorganisatie gestelde normen en overige wet- en regelgeving. De bevindingen van de toetsers dienen gebaseerd te zijn op de tijdens de toetsing aangetroffen feiten en niet op goede voornemens voor de (nabije) toekomst. Deze bevindingen worden vastgelegd in het toetsingsverslag en ingevulde vragenlijsten en vormen de basis voor het advies van de toetsers voor het door de Raad vast te stellen eindoordeel. De Raad staat bij de beraadslaging over de vaststelling van het eindoordeel met name stil bij de overwegingen die de toetsers bij hun advies voor een eindoordeel hebben laten meewegen.

In gevallen waarbij de toetsers niet voldoende zichtbaar maken op welke wijze zij tot het advies voor het oordeel zijn gekomen, volgt een terugkoppeling met de toetsers en het getoetste kantoor. Dat heeft ook in het verslagjaar er in sommige gevallen toe geleid dat de Raad gemotiveerd moest afwijken van het door de toetsers geadviseerde positieve of negatieve oordeel. Uiteraard zijn ook deze bevindingen teruggekoppeld aan de betreffende toetsers, evenals - in algemene zin - aan alle toetsers.

Desgevraagd is ook in 2014 naar voren gekomen dat de toetsers meer toetsingen per jaar wensten uit te voeren om zo hun ervaring te behouden en te verdiepen, te leren en hun kwaliteit te kunnen verhogen. Daarbij is de toetsers voorgehouden dat daartoe het toetsersbestand nog meer zou moeten inkrimpen. De Raad heeft gehoor gegeven aan de wens van de toetsers en heeft daartoe het toetsersbestand geëvalueerd en voor 2015 wederom een beperkter aantal toetsers geselecteerd.

De Raad is zich er terdege van bewust dat de kwaliteit van de toetsing valt of staat met de vereiste deskundigheid van de toetsers. De Raad heeft, niet alleen uit eigen ervaring, maar ook op basis van terugontvangen evaluatieformulieren van de getoetsten, kunnen vaststellen dat de toetsers hun werkzaamheden in het verslagjaar - ondanks soms stressvolle omstandigheden - veelal vakkundig en professioneel hebben verricht. De Raad is hen daar uiteraard bijzonder erkentelijk voor.

Het is de Raad dit verslagjaar opgevallen dat er meer dan voorheen, met name in juridische zin, door de getoetsten wordt gereageerd over de door de toetsers uitgebrachte oordelen en adviezen. Dat vraagt ook veel van de toetsers.

De Raad hecht eraan te benadrukken open te staan voor overleg naar aanleiding van kritiek over de wijze waarop het toezicht wordt uitgeoefend. Die kritiek moet dan wel gefundeerd zijn op concrete en verifieerbare situaties. Op die manier kan zinvol met elkaar worden overlegd en kan daaruit lering worden getrokken.

De Raad heeft naar aanleiding van de ontstane (juridische) discussies omtrent de uitleg en de toepassing van de nieuwe standaard 4410 er bij het bestuur op aangedrongen maatregelen te nemen, opdat op korte termijn binnen de beroepsgroep duidelijkheid en eenstemmigheid kan ontstaan over die uitleg en toepassing.

1.4 Ondersteuning werkzaamheden

De Afdeling Toezicht en Kwaliteit van de NBA ondersteunt de Raad bij de uitvoering van zijn taken. De ondersteuning van de taken en werkzaamheden van de Raad vond binnen deze afdeling plaats onder verantwoordelijkheid van mevr. mr. H.C. Evertse - van der Meer, secretaris van de Raad, en A.J.M. Werring, hoofd Toezicht en Kwaliteit van de NBA. Zij ondersteunden de Raad bij zijn beleidsvoorbereiding en -uitvoering alsmede de uitvoering van de (her)toetsingen. Zij werden daarbij geassisteerd door mevr. S.F. Aliahmad, mevr. mr. S.J. Voormeer en de heren R.T. van der Heide, F. de Jager en E. Paats.

De organisatie, het inplannen, het doen uitvoeren en afwickelen van de (her)toetsingen is de hoofdactiviteit van de medewerkers van de afdeling Toezicht en Kwaliteit. De overige werkzaamheden van de afdeling bestaan uit de dossiervorming, de begeleiding en de afwikkeling van verbetertrajecten, het informeren en beantwoorden van vragen van toetsers en getoetsten, het 'up to date' houden van de toetsingsdocumenten en -documentatie, ondersteuning bij het werven en opleiden van toetsers, het organiseren van toetsersbijeenkomsten en cursussen, alsmede het geven van voorlichting.

De Raad wil op deze plaats alle medewerkers van de Afdeling Toezicht en Kwaliteit van de NBA graag complimenteren met het vele werk dat het afgelopen jaar wederom is verzet.

2 | Toetsingsresultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten over 2014 van de (her)toetsingen die zijn uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de Raad voor Toezicht weergegeven, gesplitst naar kwantitatieve en kwalitatieve resultaten. Allereerst worden het vrijstellingenbeleid en de op grond daarvan verleende vrijstellingen gepresenteerd. Daarna worden de kwantitatieve toetsingsuitkomsten gepresenteerd, gevolgd door de kwalitatieve bevindingen.

De selectie van in 2014 getoetste kantoren was naast periodiek ook risicogericht.

De gepresenteerde resultaten geven een beeld van de in 2014 geselecteerde en getoetste populatie en bevestigen doorgaans het vermoeden van een risico ingeval er sprake is van een risicoselectie. Door hertoetsing, aanvullende dan wel versnelde reguliere toetsing, kan de Raad de geconstateerde risicogroep blijven monitoren. Als dat niet het gewenste resultaat oplevert kan vervolgens worden gekozen voor het adviseren van het NBA-bestuur een procedure bij de tuchtrechter aan te spannen.

De uitkomst van de in 2014 geselecteerde en getoetste praktijken kan dan ook niet één op één als maatstaf gelden voor de kwaliteit van het totale bestand aan accountantspraktijken en -afdelingen.

2.1 Vrijstellingenbeleid en verleende tijdelijke vrijstellingen

Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarbij het niet raadzaam is om een accountantspraktijk aan een toetsing te onderwerpen. De praktijk is bijvoorbeeld recent gestart en heeft nog geen of onvoldoende gereede dossiers (opbouw-fase), bevindt zich in een afbouwfase of is minder dan een jaar geleden geconfronteerd geweest met een fusie- dan wel splitsingsproces.

In deze situaties beoordeelt de Raad of het gerechtvaardigd is de accountantspraktijk tijdelijk van toetsing vrij te stellen. De accountantspraktijk dient hiertoe een schriftelijk en met bewijsstukken onderbouwd verzoek in te dienen.

Een tijdelijke vrijstelling op grond van bijzondere omstandigheden wordt verleend voor een termijn van ten hoogste een kalenderjaar. Indien de specifieke omstandigheden dit rechtvaardigden, kan de Raad die termijn eenmalig met een kalenderjaar verlengen.

In het verslagjaar hebben 57 accountantspraktijken een beroep gedaan op een door de Raad erkende vrijstellingsgrond. Waarvan er door de Raad 50 zijn toegekend.

2.2 Toetsingsaantallen en resultaten

In deze paragraaf worden de resultaten van de in 2014 door de Raad en de geaccrediteerde organisaties uitgevoerde toetsingen en hertoetsingen gepresenteerd die de Raad tot en met 25 maart 2015 heeft kunnen afwikkelen.

Per 1 januari 2013 is op basis van het tussen de NBA en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) afgesloten convenant formeel de samenwerking op het gebied van het toezicht op de accountantspraktijken met een 'niet OOB-vergunning' van de AFM gestart. Tot 1 januari 2013 toetste de AFM de dossiers van wettelijke controleopdrachten geheel zelf. De uitkomsten van de door de Raad uitgevoerde toetsingen treft u aan in sub paragraaf 2.2.3 (e.v.).

2.2.1 Aantallen reguliere kwaliteitstoetsingen

Tabel 1: Reguliere toetsingen openbaar accountants 2014

	Aantal accountantspraktijken
Voorselectie op basis van monitoringgegevens 2014	321
Niet toetsbaar gebleken i.v.m. beëindiging accountantspraktijk en/of niet verricht hebben van assurance of aan assurance verwante opdrachten	- 96
Toetsbaar selectie 2014	225
Uit te voeren toetsingen uit eerdere selecties	42
Totaal selectie 2014	267
Verleende tijdelijke vrijstellingen	- 49
Totaal aantal uit te voeren toetsingen selectie 2014	218
Onderhanden	- 10
Uitgevoerde toetsingen Raad voor Toezicht	208

2.2.2 Aantallen hertoetsingen

Tabel 2: Hertoetsingen openbaar accountants 2014

	Hertoetsingen/Vervolgonderzoeken
Totaal geselecteerd	84
Niet toetsbaar wegens beëindiging accountantspraktijk	- 26
	58
Verleende tijdelijke vrijstellingen	- 1
	57
Onderhanden	- 14
Uitgevoerde hertoetsingen Raad voor Toezicht	43

2.2.3 Eindoordelen kwaliteitstoetsingen en hertoetsingen

In 2014 zijn er 208 reguliere kwaliteitstoetsingen uitgevoerd (zie tabel 1). Daarvan hebben 139 toetsingen (67%) tot het oordeel voldoet geleid en 67 toetsingen (31%) resulteerden in een oordeel voldoet op belangrijke onderdelen niet; zij krijgen een tweede kans via een verbetertraject en hertoetsing; 5 accountantspraktijken (2%) voldeden niet. Verder zijn er in 2014 43 hertoetsingen uitgevoerd (zie tabel 2). Van de 43 hertoetsingen voldeden 25 accountantspraktijken (58%) en voldeden 18 (42%) niet (zie tabel 3).

Op basis van het met de Autoriteit Financiële Markten (AFM) afgesloten convenant is ook in 2014 door de Raad voor Toezicht bij accountantspraktijken met een niet OOB-vergunning van de AFM een selectie van de uitgevoerde wettelijke controles getoetst (zie ook paragraaf 2.2.5).

Tabel 3: Eindoordelen reguliere toetsingen en hertoetsingen

	Aantal	% 2014
Reguliere toetsingen		
Voldoet	139	67%
Voldoet op belangrijke onderdelen niet	64	31%
Voldoet niet	5	2%
<i>Totaal reguliere toetsingen</i>	208	
Hertoetsingen		
Voldoet	25	58%
Voldoet niet	18	42%
<i>Totaal hertoetsingen</i>	43	
<i>Totaal aantal eindoordelen</i>	251	

2.2.4 Resultaten toetsingen geaccrediteerde organisaties

Op grond van artikel 7 van de Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen worden ook bij door de Raad geaccrediteerde organisaties kwaliteitstoetsingen uitgevoerd. Aan deze organisaties is - na een positieve beoordeling van de wijze van kwaliteitstoetsing - een accreditatie verleend en wordt dubbele toetsing voorkomen. De resultaten van de toetsingen worden hieronder weergegeven. Voor wat betreft de toetsingen bij accountantsafdelingen zij opgemerkt dat nagenoeg alle interne accountants en overheidsaccountants zijn verbonden aan accountantsafdelingen die lid zijn van het Instituut van Internal Auditors Nederland (IIA) of het Samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidsaccountants (KOA).

Op basis van een vergelijking van bestanden wordt vastgesteld welke accountantsafdelingen niet zijn aangesloten bij een door de Raad geaccrediteerde organisatie. Deze komen dan voor toetsing door de Raad zelf in aanmerking. In 2014 was er geen aanleiding voor de Raad zelfstandig toetsingen bij accountantsafdelingen uit te voeren.

SRA

In de hierna volgende tabel zijn de resultaten van de in 2014 door SRA uitgevoerde (her)toetsingen in het niet wettelijke controledomein weergegeven. Ingevolge een eigen convenant met de AFM rapporteert de SRA de uitkomsten van de toetsingen in het wettelijke controledomein rechtstreeks aan de AFM.

Tabel 4: Resultaten SRA-toetsingen

	Aantal	% 2014
Reguliere toetsingen		
Voldoet	36	82%
Voldoet op belangrijke onderdelen niet	8	18%
Voldoet niet	-	
<i>Totaal reguliere toetsingen</i>	44	
Hertoetsingen		
Voldoet	12	100%
Voldoet niet	-	-
<i>Totaal hertoetsingen</i>	12	
<i>Totaal aantal eindoordelen</i>	56	

IIA

In 2014 zijn onder de accreditatieovereenkomst door het College Kwaliteitstoetsingen van IIA 12 kwaliteitstoetsingen uitgevoerd. Bij 1 getoetste accountantsafdeling was het oordeel onvoldoende en zal na een verbeterplan een hertoetsing volgen. Bij de getoetste accountantsafdelingen waren in totaal 214 IIA-leden werkzaam, waarvan 78 accountants (in totaal ruim 17% van de accountants uit het IIA-ledenbestand).

KOA

De KOA heeft in 2014 bij 4 accountantsafdelingen een kwaliteitstoetsing uitgevoerd. Bij alle 4 getoetste overheidsdiensten was het eindoordeel voldoende.

2.2.5 Samenwerking AFM en resultaten wettelijke controledomein

Het toezicht op accountantsorganisaties wordt sedert de invoering van de Wet toezicht accountantsorganisaties in 2006 uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Per 1 januari 2013 is op basis van het tussen de NBA en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) afgesloten convenant formeel de samenwerking op het gebied van het toezicht op de

accountantspraktijken met een 'niet OOB-vergunning' van de AFM gestart. Tot 1 januari 2013 toetste de AFM de dossiers van wettelijke controleopdrachten dus geheel zelf.

Op basis van het convenant toetst de Raad sinds 1 januari 2013 tijdens de reguliere toetsing ook een selectie van de wettelijke controles en maakt de AFM bij het uitoefenen van het toezicht gebruik van de resultaten van de reguliere toetsingen die de Raad heeft uitgevoerd bij accountantsorganisaties met een 'niet OOB-vergunning'.

De Raad heeft met de AFM periodiek overleg gevoerd over de planning, de uitvoering en het resultaat van de in 2014 uitgevoerde toetsingen. De resultaten van de toetsingen bij accountantsorganisaties met een niet OOB-vergunning zijn door middel van kwartaalrapportages gemeld aan de AFM. Aan het einde van 2013 zijn de tot dan toe opgedane ervaringen met het uitvoeren van toetsingen van wettelijke controleopdrachten door de Raad geëvalueerd. Een belangrijke uitkomst was dat een meer op de met de AFM afgesproken aanpak toegesneden werkprogramma moest worden ontwikkeld. Op basis van de bevindingen is de aanpak nader uitgewerkt en is in 2014 een daarop in samenwerking met de AFM aansluitend nieuw werkprogramma voor de toetsingen van wettelijke controles ontwikkeld. De Raad heeft voor de in 2014 uitgevoerde toetsingen bij accountantspraktijken met een niet OOB-vergunning van de AFM uitsluitend toetsers ingezet die daartoe een speciale training hebben gekregen. Ook bij deze trainingen is de AFM betrokken. De toetsingen van dossiers van wettelijke controleopdrachten in 2014 zijn met het nieuwe werkprogramma uitgevoerd.

Op verzoek van de AFM is in 2014 door middel van een reguliere toetsing door de Raad eveneens opvolging gegeven aan het verbetertraject dat de AFM is overeengekomen met een groot deel van de kantoren dat voor het door de AFM in 2013 uitgevoerde themaonderzoek bij de 'niet OOB-kantoren' een onvoldoende heeft gekregen. Voor het domein van de wettelijke controle waren deze toetsingen hertoetsingen, zodat bij een tweede onvoldoende aan de AFM de overeengekomen code rood als resultaat van de toetsing is gemeld en het dossier aan de AFM, als verantwoordelijk toezichthouder, is overgedragen ten behoeve van eventueel door de AFM op te leggen maatregelen.

Het bestuur van de NBA heeft in een brief d.d. 3 november 2014 aan alle vergunninghoudende 'niet OOB-kantoren' gemeld dat deze in 2015 aan een kwaliteitstoetsing zullen worden onderworpen. Dit voornemen was reeds geuit in het NBA-jaarplan 2014 'Van regels naar gedrag' en sluit aan op het in 2013 gestarte programma 'Verbetering controlekwaliteit'. Dit geldt uiteraard niet voor SRA-kantoren (SRA heeft een eigen convenant met de AFM) en kantoren die reeds in 2013 of 2014 zijn getoetst door de AFM dan wel de Raad voor Toezicht. De resultaten van de in 2014 door de Raad uitgevoerde toetsingen bij kantoren met een 'niet OOB-vergunning' worden hieronder vermeld.

Tabel 5: Aantallen reguliere kwaliteitstoetsingen bij kantoren met een niet OOB-vergunning

	Aantal accountantspraktijken
Selectie reguliere toetsingen	21
Niet toetsbaar gebleken i.v.m. beëindiging accountantspraktijk of opzeggen AFM-vergunning	- 5
Toetsbaar selectie 2014	16
Uit te voeren toetsingen uit eerdere selecties	1
Totaal selectie 2014	17
Verleende tijdelijke vrijstellingen	- 3
Totaal aantal uit te voeren toetsingen selectie 2014	14
Onderhanden	- 1
Uitgevoerde toetsingen Raad voor Toezicht	13

Daarnaast is gevraagd bij 20 kantoren met een 'niet OOB-vergunning' door middel van een reguliere toetsing (een hertoetsing voor de AFM) opvolging te geven aan bevindingen uit het in 2013 door de AFM gehouden themaonderzoek (zie tabel 5). De resultaten van deze toetsingen worden in een afzonderlijke paragraaf en in tabellen 6 en 7 afzonderlijk gepresenteerd.

Tabel 6: Opvolging themaonderzoek bij niet OOB-kantoren (hertoetsingen AFM)

	Aantal accountantspraktijken
Selectie hertoetsingen op verzoek AFM	20
Totaal selectie 2014	20
Verleende tijdelijke vrijstellingen/niet toetsbaar gebleken	- 3
Vergunning opgezegd/fusie/overname	- 2
Totaal aantal uit te voeren hertoetsingen selectie 2014	15
Onderhanden	- 4
Uitgevoerde toetsingen Raad voor Toezicht	11

De resultaten van deze toetsingen worden hieronder weergegeven.

Resultaten in het wettelijke controledomein

Op 1 januari 2013 is het convenant tussen de NBA en AFM in werking getreden op grond waarvan de Raad voor Toezicht voor het eerst bij accountantsorganisaties met een niet OOB-vergunning van de AFM de wettelijke controles in de kwaliteitstoetsing kan betrekken. Van de in 2014 geselecteerde accountantspraktijken hadden er 41 een niet OOB-vergunning. Van deze accountantspraktijken met een niet OOB-vergunning waren er 20 geselecteerd in het kader van de opvolging van het in 2013 door de AFM uitgevoerde themaonderzoek. Dit betroffen in het wettelijke controledomein dus hertoetsingen.

Van deze 41 accountantsorganisaties hebben er 4 hun vergunning opgezegd, zijn er 7 tijdelijke vrijstellingen verleend en zijn er nog 6 onder handen, zodat er bij 24 accountantsorganisaties daadwerkelijk een toetsing van wettelijke controledossiers heeft plaatsgevonden. De resultaten daarvan worden in tabel 7 gepresenteerd.

Tabel 7: Eindoordelen reguliere toetsingen en hertoetsingen niet OOB-kantoren

	Aantal	% 2014
Reguliere toetsingen		
Voldoet	3	23%
Voldoet op belangrijke onderdelen niet	10	77%
Voldoet niet	-	
<i>Totaal reguliere toetsingen</i>	13	
(Her)toetsingen themaonderzoek		
Voldoet	2	18%
Voldoet niet	9	82%
<i>Totaal hertoetsingen</i>	11	
<i>Totaal aantal eindoordelen</i>	24	

Dit betekent dat bij de reguliere toetsingen 10 van de 13 (77%) van de getoetste accountantsorganisaties met een niet OOB-vergunning de dossiers van de getoetste wettelijke controleopdrachten niet aan de daaraan te stellen eisen bleken te voldoen en is een verbetertraject ingezet.

Bij de opvolging van de bevindingen van het door de AFM uitgevoerde themaonderzoek (een hertoetsing in het wettelijke controledomein) is gebleken dat bij 9 van de 11 (82%) van deze uitgevoerde hertoetsingen het stelsel van kwaliteitsbeheersing en de uitgevoerde wettelijke controles nog niet voldoende waren. Deze bevindingen zijn ter opvolging overgedragen aan de AFM als verantwoordelijk toezichthouder. Daar waar de bevindingen in het niet wettelijke controledomein ook niet voldeden, zal in het kader van de risicogerichte selectie een vervroegde reguliere toetsing worden uitgevoerd.

2.2.6 Conclusies resultaten toetsingen

In het verslagjaar voldoet bij de reguliere toetsingen 67% aan de daaraan te stellen eisen. Van de getoetste kantoren voldoet 31% op belangrijke onderdelen (nog) niet aan de gestelde eisen en 2% voldoet niet. Van de in 2013 geselecteerde toetsingen voldeed 57%; voldeed 41% op belangrijke onderdelen (nog) niet en voldeed 2% niet.

Bij de hertoetsingen in 2014 is gebleken dat 58% voldoet aan de eraan te stellen eisen en 42% niet voldoet aan de gestelde eisen. Van de in 2013 geselecteerde hertoetsingen voldeed 56% en 44% niet.

De Raad wenst te benadrukken dat de beroepsgroep voor reguliere interne toetsing heeft gekozen en de Raad als toezichthouder heeft uitgerust met de thans beschikbare instrumenten van reguliere toetsing, verbeterplan, hertoetsing en adviseren tot een procedure bij de tuchtrechter. Indachtig de zich ontwikkelende jurisdisering bij of naar aanleiding van toetsingen en gelet op de doorlooptijden bij de tuchtrechters, kan de Raad het toezicht zo efficiënt mogelijk vorm geven door op korte termijn jaarlijks de 'pakkans/zichtbaarheid' van de risicogroep te vergroten teneinde hen zo verder te kunnen monitoren en via verbeterplan en hertoetsing op langere termijn te brengen tot het vereiste kwaliteitsniveau.

Op die langere termijn kan de Raad aldus een zelfreinigend mechanisme binnen die risicogroep genereren. Mocht daarna blijken dat de accountant zijn/haar praktijk nog steeds niet op het gewenste kwaliteitsniveau kan brengen, resteert, als ultimum remedium, een procedure bij de tuchtrechter met als zwaarste maatregel - hoe triest soms ook voor de betrokkene - een definitieve doorhaling.

Dat de Raad op goede gronden uiteindelijk voorstelt een klacht tegen een accountant in te dienen blijkt ook uit de uitspraken van de tuchtrechter. Immers, op een zeer enkele uitzondering na is iedere door het NBA-bestuur ingediende klacht gegrond verklaard dan wel heeft dit geleid tot intrekking van de procedure, omdat de betrokken accountant onder dreiging van een voor hem/haar negatieve uitspraak alsnog bereid bleek zich te conformeren aan de met elkaar gemaakte kwaliteitsafspraken, dan wel ook zelf tot inzicht kwam er verstandig aan te doen zich te laten doorhalen in het accountantsregister.

Het is met name de attitude van de professionele accountant die er toe moet leiden dat het overgrote deel van de beroepsgroep zal gaan voldoen aan de vereiste kwaliteit.

De Raad kan en zal via de huidige wijze van toezicht, alsmede het zo nodig op informele wijze benaderen van accountants en het voeren van gesprekken met getoetsten blijven bijdragen aan het stimuleren van een dergelijke noodzakelijke professionele attitude.

De uitkomsten van de getoetste wettelijke controledossiers van dit jaar sluiten aan bij het beeld dat de resultaten van het in 2013 door de AFM gehouden themaonderzoek heeft laten zien. Van de reguliere toetsingen bij de niet OOB-kantoren behaalden 10 van de 13 kantoren (77%) een onvoldoende en bij de hertoetsingen (opvolging van het AFM-themaonderzoek) behaalden 9 van de 11 kantoren (82%) een onvoldoende. De Raad heeft deze resultaten conform het convenant ter kennis van de AFM gebracht als verantwoordelijk toezichthouder ter verdere afdoening.

De 77% bij de eerste reguliere toetsing onvoldoende scorende kantoren zijn bij de AFM gemeld en worden conform het afgesloten convenant door de Raad opgevolgd door middel van een verplicht verbetertraject en een hertoetsing. De resultaten van deze toetsingen acht de Raad op zijn zachts gezegd teleurstellend.

Hoewel de AFM sinds 2006 als toezichthouder verantwoordelijk is voor het toezicht op en het beleid ten aanzien van de wettelijke controles van de niet-OOB vergunninghouders, wil de Raad eveneens zijn zorg uiten naar aanleiding van de hiervoor genoemde uitkomsten.

Daarbij is het goed het volgende onder ogen te zien.

Uit de eigen rapportages van de AFM leidt de Raad af dat de AFM de afgelopen jaren vooral onderzoek heeft gedaan bij accountantsorganisaties met een OOB-vergunning. Om het beeld van de kwaliteit van de uitvoering van wettelijke controles compleet te maken, heeft de AFM in 2013, na het sluiten en de inwerkingtreding van het met de NBA gesloten convenant, een themaonderzoek verricht naar de kwaliteit van de uitvoering van de wettelijke controles verricht door de niet-OOB accountantsorganisaties.

Van deze laatste organisaties vallen er volgens de AFM ongeveer 180 onder het toetsingsbereik van de Raad, verrichten zij 5% van alle wettelijke controles in Nederland en behalen daarmee 2% van de totale omzet uit wettelijke controles.

De AFM heeft in zijn rapportage naar aanleiding van de uitkomst van het themaonderzoek de verwachting uitgesproken dat een aantal van de niet-OOB vergunninghouders, dat onder het toetsingsbereik van de Raad valt, met de nodige inspanning, in staat is de kwaliteit van wettelijke controles op het juiste niveau te brengen.

Voor het merendeel van genoemde vergunninghouders hield de AFM er rekening mee dat kwaliteit verhogende maatregelen niet toereikend zullen zijn om de kwaliteit van wettelijke controles op een voldoende niveau te brengen en geeft daarbij aan dat meer ingrijpende maatregelen dan nodig zijn. Voor deze groep vergunninghouders, organisaties met slechts één of een beperkt aantal externe accountants, adviseerde de AFM voorts dat zij er goed aan zouden doen te overwegen te stoppen met het verrichten van wettelijke controles en de AFM te verzoeken hun vergunning in te trekken.

De hiervoor verwoorde en uitgesproken verwachtingen van de AFM sluiten aan bij de resultaten van de door de Raad voor het eerst in 2013 en 2014 verrichte toetsingen van de uitgevoerde wettelijke controles. De Raad zal dan ook, zoals in november 2014 aangekondigd door het NBA-bestuur, in de tweede helft van 2015 alle resterende niet-OOB vergunninghouders die onder het toetsingsbereik van de Raad vallen gaan toetsen.

Met de AFM roept de Raad deze vergunninghouders op de kwaliteit van hun wettelijke controles tegen het licht te houden en maatregelen te nemen. Voor degene die niet in staat zijn de kwaliteit van de wettelijke controles op een voldoende niveau te brengen, geeft ook de Raad hen in overweging te stoppen met het verrichten van wettelijke controles en de AFM te verzoeken hun vergunning in te trekken. Vergunninghouders die 36 maanden of langer geen wettelijke controles hebben verricht, lopen het risico dat de AFM hun vergunning gaat intrekken. Inmiddels heeft de AFM de betreffende vergunninghouders aangeschreven en daarbij deze intentie kenbaar gemaakt.

2.2.7 Kwalitatieve bevindingen en belangrijkste tekortkomingen

De Raad signaleerde ook in 2014 tijdens de toetsingen onbekendheid met van toepassing zijnde regelgeving en voorschriften en/of het niet of onjuist toepassen daarvan, als belangrijke oorzaak voor de geconstateerde tekortkomingen. Het missen van voldoende kennis en vaardigheden spruit naar het oordeel van de Raad voort uit een gebrek aan de juiste professionele attitude.

Ondanks het opmaken van een verbeterplan, begint menig accountantspraktijk nog steeds te laat met het opzetten van een toereikend stelsel van kwaliteitsbeheersing. Daarnaast kan de Raad zich niet aan de indruk onttrekken dat ook bedrijfseconomische/commerciële overwegingen een rol spelen en de vereiste kwaliteit soms de sluitpost van de begroting is.

Bij vrijwel alle uitgevoerde toetsingen heeft de Raad voor Toezicht aanwijzingen dan wel aanbevelingen gegeven ter verbetering van het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing.

De Raad heeft moeten constateren dat de meest voorkomende tekortkomingen waarop aanwijzingen/aanbevelingen zijn gegeven door de jaren heen nog steeds dezelfde blijven en komt tot het volgende overzicht:

- **Aanwijzingen/aanbevelingen ter zake van het stelsel van kwaliteitsbeheersing:**
  - het maken van een vastlegging van het kwaliteitsbeleid dan wel het invoeren of verbeteren van een kwaliteitshandboek;
  - het voldoen aan bepalingen uit de Nadere Voorschriften Accountantskantoren ter zake van assuranceopdrachten en de Nadere Voorschriften Accountantskantoren ter zake van aan assurance verwante opdrachten; veel voorkomende aanbevelingen zijn: afsluiten of aanpassen van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering en het regelen van de waarneming;
  - het voldoen aan de regels inzage de zeggenschap;
  - het voldoen aan bepalingen uit de Nadere Voorschriften Permanente Educatie;
  - het voldoen aan de bepalingen uit de Wwft;

- **Aanwijzingen/aanbevelingen op dossierniveau:**
  - dossiers vrijwillige controleopdrachten:
    - > invoeren of verbeteren van risicoanalyse en/of bepaling van de materialiteit;
    - > meer aandacht besteden aan de planningsfase;
    - > meer specifiek maken van werkprogramma's;
    - > meer vastleggen of verbeteren van vastleggingen;
    - > naleven van verslaggevingsvereisten;
  - dossiers samenstellingsopdrachten:
    - > gebruikmaken van of verbeteren (procedures rond) opdrachtbevestigingen;
    - > gebruikmaken van bevestigingen bij de jaarrekening;
    - > meer specifiek maken van werkprogramma's;
    - > meer vastleggen of verbeteren van vastleggingen;
    - > naleven van verslaggevingsvereisten
    - > tekst van de samenstellingsverklaring aanpassen.

Voorts valt dit verslagjaar op dat in veel gevallen sprake is van verbondenheid met andere organisaties, zoals bijvoorbeeld administratiekantoren, zonder dat het kantoor zich realiseert dat deze andere organisatie in de regel dan ook kwalificeert als accountantspraktijk en dientengevolge aan dezelfde regels moet voldoen.

2.3 Behandelde verbeterplannen

In de Verordening op de kwaliteitstoetsing is een bepaling opgenomen die, bij een eindoordeel dat het stelsel van kwaliteitsbeheersing verbetering behoeft en op belangrijke onderdelen niet voldoet, een getoetste accountantspraktijk verplicht om, binnen een door de Raad te stellen termijn, een verbeterplan in te dienen. Dit verbeterplan moet vervolgens door de Raad worden goedgekeurd. Het verbeterplan dient met name te zijn gebaseerd op de aanwijzingen en aanbevelingen die de Raad in zijn eindoordeel heeft gegeven. De Raad heeft in het verslagjaar 78 verbeterplannen behandeld en al dan niet onder voorwaarden goedgekeurd.

2.4 Bezwaar- en beroepsprocedures

In 2014 zijn in totaal 34 bezwaren tegen besluiten van de Raad ingediend bij het NBA-bestuur. In 14 gevallen heeft het NBA-bestuur een besluit genomen (zie onderstaande tabel) en 17 zaken zijn nog in behandeling bij de Commissie voor de bezwaarschriften van de NBA. In 3 gevallen is het bezwaar door de betreffende accountantspraktijk ingetrokken, omdat de Raad - op basis van nieuw gebleken feiten - het eindoordeel heeft heroverwogen en herzien. In deze gevallen was er nadien geen belang meer om de bezwaarprocedure door te zetten. In onderstaande tabel worden de bezwaren en genomen besluiten nader uiteen gezet.

Tabel 8: Alle ingediende bezwaarschriften 2014 en de uitkomsten

Inhoud bezwaarschriften	Aantal ingediend	Genomen besluiten NBA-bestuur				Nog in behandeling	Bezwaar ingetrokken
		Aantal	Niet ontvankelijk	Gegronnd	Ongegrond		
Afwijzing vrijstellingsverzoek	1	1	-		1	-	-
Inhoud eindoordeel	14	8	-	4	4	3	3
Factuur toetsing	19	5	1		4	14	-
Overig	-	-	-	-	-	-	-
<i>Totaal</i>	34	14				17	3

Tegen uitspraken van het NBA-bestuur kan in beroep worden gegaan bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb). In het verslagjaar is dat in totaal 4 keer gebeurd. Het betroffen twee beroepsprocedures tegen de ongegrondverklaring van een bezwaar dat zag op het eindoordeel van de Raad. Een beroep ging over de hoogte van de factuur en een zaak betrof een voorlopige voorziening die zag op de verplichting tot het indienen van een verbeterplan hangende de beroepsprocedure. Een beroep ziende op het eindoordeel is ongegrond verklaard en een zaak is nog in behandeling. Het beroep tegen de hoogte van de factuur is gegrond verklaard. De voorlopige voorziening is ongegrond verklaard en de bodemprocedure hiervan loopt nog. In onderstaande tabel worden de beroepsprocedures en genomen besluiten nader uiteen gezet.

Tabel 9: Alle ingediende beroepsschriften 2014 en de uitkomsten (bestuursrechtelijke procedures)

Inhoud beroepsschriften	Genomen besluiten CBb				
	Aantal	Niet ontvankelijk	Gegronnd	Ongegrond	Nog in behandeling
Afwijzing vrijstellingsverzoek	-	-	-	-	-
Inhoud eindoordeel	2	-	-	1	1
Factuur toetsing	1	-	1	-	-
Overig	1	-	-	1	-
<i>Totaal</i>	4				

2.5 Tuchtrectprocedures en hoger beroepsprocedures CBb

Hierna wordt een overzicht gegeven van de in 2014 door het NBA-bestuur geïnitieerde klachten bij de Accountantskamer te Zwolle, evenals een overzicht van het aantal uitspraken.

Tuchtprocedures Accountantskamer Zwolle 2014

In het verslagjaar zijn er 14 klachten ingediend bij de Accountantskamer in Zwolle wegens een eindoordeel "onvoldoende" na een (her)toetsing en/of het niet voldoen aan de PE-verplichtingen. In 1 geval is een klacht ingediend, omdat de betreffende accountant weigerde een verbeterplan in te dienen na een onvoldoende toetsing.

Tabel 10: In 2014 aanhangig gemaakte klachtprocedures

Procedures Accountantskamer 2014	
Grond: het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet niet	13
Grond: niet indienen verbeterplan	1
Grond: geen medewerking verleend aan de (her)toetsing	0
Grond: niet naleving PE-verplichtingen	1
Totaal	15

Op moment van opstellen van dit jaarverslag zijn al deze zaken nog onderhanden bij de Accountantskamer en/of in afwachting van een uitspraak. In twee gevallen heeft de accountant niet zijn medewerking aan de toetsing verleend. Daarvan is in een geval de klachtprocedure in 2014 niet doorgezet, omdat de betreffende accountant zich heeft laten uitschrijven uit het register van de NBA. In het andere geval wordt de accountant nog gesommeerd om zijn medewerking alsnog te verlenen. Een eventuele klachtprocedure zal in 2015 in gang worden gezet. In drie bij de Accountantskamer aanhangig gemaakte zaken op basis van niet naleving van de eisen met betrekking tot het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing en/of niet naleving van de PE-verplichtingen, kon de klacht in een later stadium worden ingetrokken.

Tabel 11: Uitspraken Accountantskamer in 2014

Procedures Accountantskamer 2014	Klacht gegrond	Klacht ongegrond
Grond klacht: het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet niet	6	-
Grond klacht: niet indienen verbeterplan	-	-
Grond klacht: geen medewerking verleend aan de (her)toetsing	-	-
Grond klacht: niet naleving PE-verplichtingen	3	-
Totaal	9	-

In het verslagjaar heeft de Accountantskamer zich in negen klachtzaken uitgesproken. Dit betreffen klachtprocedures die reeds in 2013 door de Raad aanhangig zijn gemaakt. Alle klachten zijn door de Accountantskamer gegrond verklaard.

De hiernavolgende maatregelen zijn opgelegd, rekening houdend met de aard en de ernst van het verzuim van de betrokkenen en de omstandigheden waaronder dit zich heeft voorgedaan. Hierbij houdt de Accountantskamer eveneens rekening met het feit of reeds eerder een maatregel is opgelegd (recidive).

- I. Ten aanzien van niet-naleving van de eisen met betrekking tot het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing:
  - driemaal een maatregel van berisping, waarbij in twee gevallen - op last van de Accountantskamer - een (tweede) hertoetsing is uitgevoerd;
  - maatregel van waarschuwing;
  - maatregel van doorhaling. De termijn waarbinnen de betrokkene niet opnieuw in de registers kan worden ingeschreven is in dit geval bepaald op 18 maanden;
  - maatregel van tijdelijke doorhaling van de inschrijving van de accountant in de registers voor de duur van twee weken en een geldboete van € 950. In dit geval is - op last van de Accountantskamer - een aanvullende hertoetsing uitgevoerd;

- II. Ten aanzien van niet-naleving van de eisen met betrekking tot de permanente educatie:
- maatregel van waarschuwing en een geldboete van € 250;
  - maatregel van waarschuwing en een geldboete van € 500;
  - maatregel van waarschuwing en een geldboete van € 800.

Beroepsprocedures College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) 2014

Tegen uitspraken van de Accountantskamer kan in beroep worden gegaan bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het in 2014 door accountants tegen beslissingen van de Accountantskamer ingesteld beroep bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven. In drie gevallen is het beroep gedeeltelijk gegrond verklaard teneinde de accountant een andere (zwaardere) maatregel te kunnen opleggen. Een zaak is nog in behandeling.

Tabel 12: Uitspraken CBb 2014

Uitspraken CBb 2014	Beroep gegrond	Beroep ongegrond	In behandeling	Totaal
Hoger beroep na vonnis Accountantskamer	3	-	1	4

3 | Overige activiteiten

In dit hoofdstuk komen in afzonderlijke paragrafen achtereenvolgens de volgende overige activiteiten van de Raad aan de orde:

1. monitoring 2014;
2. training toetsers;
3. accreditaties en samenwerking;
4. werkgroep Instrumentarium
5. overleg met het NBA-bestuur;
6. evaluatie toetsingen 2014;
7. tarieven;
8. bijdrage aan speerpunt “lerend vermogen” NBA;
9. incidentenonderzoeken.

3.1 Monitoring 2014

In oktober 2014 is aan alle accountantspraktijken gevraagd de zogenoemde monitoringvragenlijst 2015 in te vullen. Deze aldus verzamelde monitoringgegevens vormen de basis voor de selectie van de in 2015 te toetsen accountantspraktijken. Bijna alle accountantspraktijken hebben de vragenlijst binnen de gestelde termijnen ingevuld. De enkele kantoren die dit, na rappel, niet hebben gedaan, worden opgevolgd met een nader onderzoek dan wel worden in de toetsingsselectie opgenomen.

3.2 Training toetsers

Ook in 2014 is het toetsersbestand geëvalueerd en zijn alle toetsers beoordeeld. Een kwalitatief hoogstaand toetsersbestand is één van de belangrijkste pijlers van de kwaliteit van de toetsingen. De Raad stelt dan ook hoge eisen aan de toetsers. Zij moeten beschikken over de voor toetsers benodigde kennis en vaardigheden en reeds een basiservaring met toetsingen hebben opgedaan, bijvoorbeeld binnen de eigen organisatie of elders. Het overgrote deel van de toetsers treedt al jarenlang op als toetser. Daarnaast organiseert de Raad een jaarlijkse verplichte training specifiek gericht op de toetsingen van de Raad.

In mei 2014 hebben alle toetsers een verplichte training gevolgd. In het eerste dagdeel zijn zij wegwijs gemaakt in de wijzigingen van toetsingsmethodiek en werkprogramma's van de NBA. Het tweede dagdeel is gebruikt voor de behandeling van toetsingsdilemma's en best practices.

De toetsers die zijn ingezet bij de toetsingen van accountantspraktijken met een niet OOB-vergunning hebben in 2014 een tweetal extra trainingen gekregen. In deze trainingen is - in overleg en met medewerking van de AFM - specifiek aandacht besteed aan de wijze van toetsen en de oordeelsvorming bij de toetsing van wettelijke controles.

In het verslagjaar zijn de toetsers van de Raad voorts door middel van Informatiebulletins periodiek op de hoogte gehouden van operationele en inhoudelijke aangelegenheden, ontwikkelingen aangaande regelgeving en overige zaken die voor hun functioneren als toetsers relevant waren. In het verslagjaar zijn vier Informatiebulletins verspreid.

3.3 Accreditaties en samenwerking

De Raad heeft in het verslagjaar met alle geaccrediteerde organisaties met name overleg gevoerd over de verlenging van de lopende accreditaties. Daarbij is afgesproken dat in het eerste kwartaal van 2015 bij alle geaccrediteerde organisaties een toetsing wordt uitgevoerd als onderdeel van een nieuwe accreditatieovereenkomst. Uit het overleg met deze organisaties is gebleken dat alle partijen een groot belang hechten aan een gelijk speelveld voor alle accountantspraktijken en -afdelingen wat betreft normering en maatregelen die worden verbonden aan een onvoldoende toetsing of hertoetsing.

Hieronder volgt een overzicht van de door de Raad geaccrediteerde organisaties. De resultaten van de onder accreditatie uitgevoerde toetsingen en kwaliteitsonderzoeken zijn in hoofdstuk 2 besproken.

SRA

De vereniging Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA) is door de Raad geaccrediteerd. De accountantspraktijken die bij de SRA zijn aangesloten zijn dan ook vrijgesteld van toetsing door de Raad en worden door de Reviewcommissie van SRA getoetst. Accountantspraktijken die zich na een door de Raad uitgevoerde reguliere toetsing bij de SRA aansluiten zijn niet vrijgesteld van hertoetsing.

IIA

Interne en overheidsaccountants die lid zijn van de NBA zijn formeel aan een kwaliteitstoetsing door de Raad voor Toezicht onderworpen. Echter, aan het Institute van Internal Auditors Nederland (IIA) is accreditatie verleend voor het uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken bij interne auditafdelingen van IIA-leden waaraan accountants zijn verbonden.

KOA

Ook aan het Samenwerkingsverband Kwaliteitstoetsing Overheidsaccountants (KOA) is accreditatie verleend voor het uitvoeren van kwaliteitstoetsingen bij interne accountantsafdelingen van overheidsaccountants van KOA-leden waaraan accountants zijn verbonden.

3.4 Werkgroep Instrumentarium

De ten behoeve van de kwaliteitstoetsingen gebruikte vragenlijsten worden jaarlijks herzien en vastgesteld door de Raad. Ook dit verslagjaar hebben vertegenwoordigers van de Raad en de SRA in de werkgroep Instrumentarium de vragenlijsten voor 2015 aangepast en geharmoniseerd.

3.5 Overleg met bestuur NBA

Ook in 2014 heeft de Raad met het voltallige NBA-bestuur overleg gevoerd naar aanleiding van het verslag van de werkzaamheden van de Raad in 2013 en de daaruit voortgekomen aandachtspunten.

Naast dit jaarlijks overleg met het bestuur, hadden de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de Raad, zo vaak als nodig overleg met de voorzitter en plaatsvervangend voorzitter van de NBA en de directie van de NBA.

3.6 Evaluaties toetsingen 2014

De Raad heeft aan alle accountantspraktijken die in de afgelopen periode zijn getoetst een evaluatieformulier gestuurd. Doel daarvan is het verkrijgen van inzicht in hoe de getoetste organisaties de toetsing en de toetsers hebben ervaren. In 2014 zijn in totaal 237 evaluatieformulieren verzonden, waarvan er 143 ingevuld retour zijn ontvangen. Met een respons van 60% geeft dit een betrouwbaar beeld van hoe de toetsingen worden gewaardeerd.

De toetsingen worden gemiddeld overall gewaardeerd met een 7. Vooral de oordeelsvorming en het toepassen van hoor en wederhoor bleek punt van kritiek te zijn, evenals de door de Raad gehanteerde normering voor samenstelopdrachten op basis van NVCOS 4410. De Raad heeft daar inmiddels op ingespeeld door de toetsers nader te instrueren.

De Raad is alle kantoren die daartoe input hebben geleverd zeer erkentelijk en heeft een en ander in een speciale beraadslaging meegenomen waarbij naast de uitkomsten van deze evaluaties, ook het beleid, de procedures en het functioneren zijn geëvalueerd.

Als belangrijke aandachtspunten zijn daarbij naar voren gekomen:

- het bewaken van de consistentie in het proces en de uitvoering van toetsingen;
- de kwaliteit van het toetsersbestand;
- de normering met name bij samenstelopdrachten;
- bij toetsingen focussen op belangrijke en essentiële zaken;
- een duidelijker onderscheid tussen aanwijzingen (ernstige tekortkomingen die zwaar wegen bij de oordeelsvorming) en aanbevelingen (minder ernstige tekortkomingen die geen overwegende invloed hebben op de oordeelsvorming);
- de zichtbaarheid en informatieverstrekking van de Raad voor de beroepsgroep.

3.7 Tarieven

Per 1 januari 2014 is een gewijzigde Verordening op de kosten kwaliteitsbeoordelingen van kracht geworden. De systematiek van doorbelasting van de indirecte kosten van het toezicht is daarbij gewijzigd. Voorheen werden deze kosten gedekt door de heffing van een jaarlijks tarief per accountant en gedekt door een opslag op de directe kosten van een (her) toetsing.

In deze nieuwe verordening worden de indirecte kosten van het toezicht geheel doorbelast door een verhoogd jaarlijks tarief per accountant in rekening te brengen en de opslag op de tarieven voor de (her)toetsingen te laten vervallen. Deze wijziging is dan ook budgetneutraal.

3.8 Bijdrage aan kernproject Lerend vermogen

De Raad heeft ook in 2014 bij verschillende gelegenheden zijn bijdrage geleverd aan het NBA-kernproject Lerend vermogen via zijn inbreng in de discussies ten behoeve van de Ledengroep Openbaar Accountants. Tevens zijn binnen de bureau-organisatie van de NBA relevante ervaringen uit toetsingen gedeeld. De Raad zal zijn relevante bevindingen ten behoeve van dit project blijven delen.

3.9 Incidentenonderzoeken

De Raad heeft in 2014 twee incidentenonderzoeken afgerond.

Het eerste onderzoek tegen een accountant heeft geleid tot een advies aan het NBA-bestuur. Het bestuur heeft besloten een klacht in te dienen bij de Accountantskamer. De Accountantskamer heeft de klacht tegen deze accountant gegrond verklaard en de maatregel van berisping opgelegd.

Het tweede onderzoek heeft eveneens geleid tot een advies aan het NBA-bestuur. In dit geval heeft het bestuur na beoordeling van alle feiten en omstandigheden besloten om geen tuchtactie aanhangig te maken.

4 | Samenvatting en conclusies

Op 1 januari 2013 is de Wet op het accountantsberoep in werking getreden en zijn NIVRA en NOvAA formeel opgegaan in de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Per die datum wordt binnen de NBA het toezicht op de kwaliteit van de beroepsuitoefening uitgeoefend door de Raad voor Toezicht.

In 2014 zijn er 208 reguliere toetsingen verricht, 139 toetsingen (67%; in 2013: 57%) hebben geleid tot het oordeel voldoet en 64 toetsingen (31%; in 2013: 41%) resulteerden in een oordeel voldoet op belangrijke onderdelen niet. Deze accountantspraktijken krijgen een tweede kans via een verbetertraject en hertoetsing. Bij 5 accountantspraktijken (2%; in 2013: 2%) is de Raad tot het eindoordeel voldoet niet gekomen, omdat er sprake was van zeer ernstige misstanden in de beroepsuitoefening.

Van de 43 hertoetsingen voldeden 25 accountantspraktijken (58%; in 2013: 56%) en voldeden 18 (42%; in 2013: 44%) niet. Van de 18 onvoldoende hertoetsingen heeft de Raad in 9 gevallen het NBA-bestuur geadviseerd om de gang naar de tuchtrechter te maken. Een advies aan het NBA-bestuur tot het indienen van een tuchtklacht is ultimum remedium. Daarom is in 9 gevallen - mede gezien de aard van de geconstateerde tekortkomingen en in het kader van de proportionaliteit - een vervroegde reguliere toetsing aangekondigd. De Raad achtte deze maatregel in deze specifieke gevallen beter op zijn plaats.

In 5 gevallen heeft de Raad in 2014 tijdens een eerste (reguliere) toetsing dusdanige ernstige tekortkomingen geconstateerd dat tot het oordeel "voldoet niet" moest worden gekomen en direct een advies aan bestuur van de NBA is uitgebracht om een klacht tegen de verantwoordelijke accountant(s) in te dienen bij de Accountantskamer. In 4 gevallen heeft dit geleid tot een tuchtklacht. In 1 geval is het niet tot een tuchttactie gekomen, omdat de betrokken accountant zich heeft laten uitschrijven uit het accountantsregister.

De Raad wenst te benadrukken dat de beroepsgroep voor reguliere periodieke toetsing door de eigen beroepsorganisatie heeft gekozen en de Raad als toezichthouder heeft uitgerust met de thans beschikbare instrumenten.

Daarbij is het goed te realiseren dat de Raad is uitgerust met de instrumenten van reguliere toetsing, verbeterplan, hertoetsing en advisering tot het aanspannen van een procedure bij de tuchtrechter. Indachtig de zich ontwikkelende jurisprudentie bij of naar aanleiding van toetsingen en gelet op de doorlooptijden bij de tuchtrechters, is het zaak het toezicht zo efficiënt mogelijk vorm te geven door op korte termijn jaarlijks de 'pakkans/zichtbaarheid' van de risicogroep te vergroten teneinde hen zo verder te kunnen monitoren en via verbeterplan en hertoetsing op langere termijn te brengen tot het vereiste kwaliteitsniveau.

Op die langere termijn kan de Raad aldus aan het zelfreinigend mechanisme binnen die risicogroep bijdragen. Mocht daarna blijken dat de accountant zijn/haar kantoor nog steeds niet op het gewenste kwaliteitsniveau kan brengen res-

teert, als ultimum remedium, het adviseren van het aanspannen van een procedure bij de tuchtrechter met als zwaarste maatregel - hoe triest soms ook voor de betrokkene - een definitieve doorhaling.

Dat de Raad op goede gronden adviseert een klacht tegen een accountant in te dienen blijkt ook uit de uitspraken van de tuchtrechter. Immers, op een zeer enkele uitzondering na, is bijna iedere door de NBA ingediende klacht gegrond verklaard dan wel heeft dit ertoe geleid dat de betrokken accountant alsnog bereid bleek zich te conformeren aan de met elkaar gemaakte kwaliteitsafspraken of is zelf tot het inzicht gekomen er verstandig aan te doen zich te laten doorhalen in het register.

Onder verwijzing naar de uitkomsten genoemd in paragraaf 2.2.7, is het vooral de attitude en het gedrag van de professionele accountant die er toe moeten leiden dat de beroepsgroep zal gaan voldoen aan de vereiste kwaliteit. De Raad kan en zal via de huidige wijze van toezicht, evenals door het waar mogelijk op informele wijze benaderen van accountants alsmede door het voeren van gesprekken met getoetsten blijven bijdragen aan het stimuleren van een dergelijk noodzakelijk professionele attitude/gedrag.

De uitkomsten van de getoetste wettelijke controledossiers van het verslagjaar sluiten aan bij het beeld dat de resultaten van het in 2013 door de AFM gehouden themaonderzoek heeft laten zien. Van de reguliere toetsingen bij de niet OOB-kantoren behaalden 10 van de 13 kantoren (77%) een onvoldoende en bij de hertoetsingen (opvolging van het AFM-themaonderzoek) behaalden 9 van de 11 kantoren (82%) een onvoldoende. De Raad heeft deze resultaten conform het convenant ter kennis van de AFM gebracht als verantwoordelijk toezichthouder ter verdere afdoening.

De 77% bij de eerste reguliere toetsing onvoldoende scorende kantoren zijn bij de AFM gemeld en worden op verzoek van de AFM conform het gesloten convenant door de Raad opgevolgd door middel van een verplicht verbetertraject en een hertoetsing.

Uit de rapportage van het themaonderzoek van de AFM kwam naar voren dat ongeveer 180 niet-OOB vergunninghouders vallen onder het toetsingsbereik van de Raad. Samen verrichten zij 5% van de wettelijke controles in Nederland en behalen daarmee 2% van de totale omzet uit wettelijke controles.

Voor het merendeel van genoemde vergunninghouders hield de AFM in zijn rapportage naar aanleiding van het themaonderzoek in 2013 er rekening mee dat kwaliteit verhogende maatregelen niet toereikend zullen zijn om de kwaliteit van wettelijke controles op een voldoende niveau te brengen. Voor deze groep vergunninghouders, organisaties met slechts een of een beperkt aantal externe accountants, adviseerde de AFM voorts dat zij er goed aan zouden doen te overwegen te stoppen met het verrichten van wettelijke controles en de AFM te verzoeken hun vergunning in te trekken.

De Raad zal in de tweede helft van 2015 alle resterende niet-OOB vergunninghouders die onder het toetsingsbereik van de Raad vallen gaan toetsen om zo een goede nulmeting te krijgen van de kwaliteit van de door hen verrichte wettelijke controleopdrachten.

Met de AFM roept de Raad deze vergunninghouders op de kwaliteit van hun wettelijke controles tegen het licht te houden en maatregelen te nemen. Voor degene die niet in staat zijn de kwaliteit van de wettelijke controles op een voldoende niveau te brengen geeft ook de Raad hen in overweging te stoppen met het verrichten van wettelijke controles en de AFM te verzoeken hun vergunning in te trekken.

De Raad heeft, mede gelet op de geuite wens vanuit de toetsers meer toetsingen per jaar uit te voeren, het toetsersbestand wederom geëvalueerd en voor 2015 een beperkter aantal toetsers geselecteerd. Ook in 2014 hebben er verplichte trainingen plaatsgevonden voor de toetsers teneinde het gewenste kennisniveau op peil te houden, praktijkervaringen uit te wisselen en tot 'best practices' te komen. Ook in 2015 zal deze verplichte training plaatsvinden.

Samenwerking en periodiek overleg met geaccrediteerde organisaties is ook ter voorkoming van dubbele toetsing door leden die lid zijn van die koepelorganisaties wenselijk. De Raad heeft overleg gevoerd met alle geaccrediteerde organisaties over de gewenste voortzetting van die accreditaties en ter voorbereiding van de in 2015 door de Raad uit te voeren accreditatieonderzoeken.

Amsterdam, april 2015

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Raad voor Toezicht
Postbus 7983
1008 AD AMSTERDAM

T 020 301 03 60
E rvt@nba.nl
I www.nba.nl